

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 14359/10

Selim ÖNDER v. Türkiye

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2013. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı'na atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

5 Şubat 2013 tarihinde,

Başkan,

Guido Raimondi,

Üyeler,

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller ve

Daire Yazı İşleri Müdürü

Stanley Naismith'in katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Daire) (« Mahkeme ») 19 Şubat 2010 tarihli başvuruyu incelemiş ve yapılan müzakereler sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuran Selim ÖNDER 1986 doğumlu bir Türk vatandaşı olup Giresun'da ikamet etmektedir. Başvuran Mahkeme önünde Trabzon Barosu'na kayıtlı Avukat M. ŞENTÜRK tarafından temsil edilmiştir.

2. Başvuran tarafından ifade edildiği şekliyle dava konusu olaylar aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

3. Başvuranın da içinde bulunduğu celp dönemine ilişkin sayımlar 2005 yılında tamamlanmıştır.

4. Başvuran 11 Ağustos 2005 tarihinde askerlik şubesine kaydını yaptırmış ve askeri eğitim için acemi birliğine katılmadan önce olağan tıbbi muayeneden geçirilmiştir.

5. Doktorlar başvuranın askerliğe elverişli olduğunu değerlendirmişlerdir.

6. Acemi eğitiminden sonra başvuran 12 Ağustos 2006 tarihinde Muş Jandarma Komutanlığı'ndaki birliğine katılmıştır.

7. Başvuran askerliğini yaptığı sırada bazı psikolojik bozukluklar göstermiştir.

8. Bu sebeple başvuran 4 Eylül ve 28 Kasım 2006 tarihlerinde ve 23 Ocak 2007 tarihinde olmak üzere üç defa Tatvan asker hastanesi psikiyatri servisine kaldırılmıştır. Doktorlar başvuranın nöropsikiyatrik bir sorunu olduğu yönünde kanaat bildirmişlerdir.

9. Tatvan asker hastanesi hekimleri 8 Şubat 2007 tarihinde, oligofreni¹ hastalığı, uyum bozukluğu ve nörosensoriyel bozukluğa bağlı işitme kaybı teşhisleriyle başvuranın askerliğe elverişli olmadığına karar vermişlerdir.

10. Başvuran avukatı aracılığıyla 1 Ağustos 2007 tarihinde, hastalığının askeri hayatın şartlarından kaynaklandığından bahisle Askeri Yüksek İdare Mahkemesi önünde İçişleri Bakanlığı aleyhine tazminat istemli tam yargı davası açmıştır.

11. AYİM tıbbi rapor alınmasına karar vermiştir.

12. 5 Ocak 2009 tarihli tıbbi rapor ile ilgilin hastalığı ile askerlik görevi arasında illiyet bağı bulunmadığı yönünde kanaat bildirilmiştir.

13. Başvuranın avukatı bilirkişi raporuna itiraz etmiştir.

14. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi yeni bir tıbbi rapor alınmasına karar vermiştir.

15. Nöropsikiyatri uzmanı olan hekim bilirkişiler 15 Temmuz 2009 tarihinde raporlarını sunmuşlar ve sonuç olarak başvuranın muzdarip olduğu hastalığının kaynağının askerlik görevi olamayacağı yönünde kanaat bildirmişlerdir.

¹. Doğuştan veya küçük yaşlarda meydana gelen beyin gelişimi yetersizliğinden kaynaklanan değişken dereceli zeka geriliği.

16. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 7 Ekim 2009 tarihli kararıyla, özellikle tıp bilirkişisi raporlarına dayanarak ve askeri yetkililerin hiçbir işlemi ile dava konusu hastalık arasında hiçbir illiyet bağı bulunmadığı gerekçesiyle başvuranın davasını reddetmiştir.

ŞİKÂyetLER

17. Sözleşmenin hiçbir maddesine dayanmadan başvuran zorunlu askerlik hizmetini yerine getirirken içinde bulunduğu koşulların maddi ve manevi vücut bütünlüğüne zarar verdiğinden şikâyet etmektedir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

18. Başvuran emri altında bulunduğu askeri yetkililerin kendisi hakkında gerekli ve uygun önleyici tedbirleri almadıklarını ve kendisine gerekli tıbbi yardımı yapmadıkları, dolayısıyla bu eksikliklerin hasta olmasına yol açtığını iddia etmektedir.

19. Mahkeme kişilerin maddi ve manevi bütünlükleri ile ilgili konuların Sözleşmenin 8. maddesinin uygulama alanına girdiğini hatırlatmaktadır (*Carlo Dossi ve diğerleri v. İtalya*, (kabul edilebilirlik kararı), No. 26053/07, 12 Ekim 2010; *Yardımcı v. Türkiye*, No. 25266/05, 5 Ocak 2010; *Marie-Thérèse Trocellier v. Fransa* (kabul edilebilirlik kararı), No. 75725/01, 5 Ekim 2006 ve *Gecekuşu v. Türkiye* (kabul edilebilirlik kararı), No. 28870/05, 25 Mayıs 2010). Dolayısıyla başvuranın şikâyetinin bu madde altında incelenmesi gerektiği kanaatindedir.

20. Bu bağlamda, 8. maddede yer alan daha çok olumsuz yükümlülüklerle, Sözleşme ile güvence altına alınan hakların etkin bir şekilde korunması kavramının özünde yer alan olumlu yükümlülükler de

eklenmelidir (*Roche v. Birleşik Krallık* [BD], No. 32555/96, § 157, CEDH 2005-X).

21. Böylece, kişilerin hayatlarını korumada olduğu gibi, devletler aynı zamanda, kendi hukuki sorumlulukları altında olan kişilerin maddi ve psikolojik bütünlüklerinin korunmasına yönelik gerekli tedbirleri de almak zorundadırlar.

22. Mecburi askerlik hizmeti alanında da geçerli olacağı açık olan bu zorunluluk devletlere, kişilerin Sözleşmenin 8. maddesinin uygulama alanına giren maddi ve psikolojik bütünlüklerine yönelebilecek tehditlere karşı etkin bir önleyici mekanizma oluşturacak şekilde yasal ve idari tedbirleri alma yükümlülüğü de yüklemektedir.

23. Somut davada Mahkeme başvuranın askere alınmasından şikâyet etmediğini gözlemlemektedir. Başvuran sadece askeri hayatın şartlarının onu hasta ettiğinden ve askeri yetkililerin kendisine gerekli tedaviyi uygulamadıklarından şikâyet etmektedir.

24. Mahkeme gerçekten de başvuranın askerlik hizmetini ifa ettiği sırada psikolojik bozukluklar gösterdiğini kaydetmektedir (bk. yukarıda 7. paragraf).

25. Mahkeme, başvurayı üç defa Tatvan asker hastanesinin psikiyatri servisine kaldırmak suretiyle yetkililerin zamanında ve etkin bir şekilde harekete geçtiklerini değerlendirmektedir (bk. yukarıda 8. paragraf). Nitekim başvuranın muzdarip olduğu hastalığa teşhis konulmasının ve askerliğe elverişli olmadığının anlaşılmasına sebep olan onun bu hastane ziyaretleridir (bk. yukarıda 8. ve 9. paragraflar).

26. Daha sonra başvuran, duruma göre askeri idarenin sorumluluğunu belirleyebilecek olan Askeri Yüksek İdare Mahkemesi önünde bir dava açabilme imkânına da sahip olmuştur (bk. yukarıda 10. paragraf).

27. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi tarafından alınmasına karar verilen iki adet tıp bilirkişisi raporu, AYİM hâkimlerinin ilgilinin askerlik hizmeti ile hastalığı arasında hiçbir illiyet bağı olmadığı yönünde kara vermelerine

imkân tanımıştır (bk. yukarıda 12. ve 15. paragraflar). Yüksek mahkeme başvuranın tazminat talebini reddederken birbiri ile uyumlu olan her iki raporun da sonuçlarına dayanmıştır (bk. yukarıda 16. paragraf).

28. Mahkeme, doktorların ulaştıkları sonuçları yeniden değerlendirmek ve elinde olan tıbbi bilgi ve belgelerden yola çıkarak, bilirkişilerin vardıkları sonuçların doğru olup olmadıkları yönünde bir tahminde bulunmanın görev alanına girmediği kanaatindedir (*Tysiqc v. Polonya*, No.5410/03, § 119, CEDH 2007-IV ve yukarıda anılan *Yardımcı*, § 59).

29. Bu değerlendirmelerin ışığında Mahkeme, ulusal makamların tespit ettikleri olguların ve bunlardan yola çıkarak vardıkları sonuçların tekrar sorgulanmasını gerektirecek hiçbir haklı sebep görememektedir.

30. Dolayısıyla söz konu başvuru Sözleşmenin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle ve oybirliğiyle Mahkeme,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan

*Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından Türkçeye çevrilmiş olup, resmi tercüme değildir.